

ALOHIDA TA'LIM EHTIYOJLARI BO'LGAN BOLALAR UCHUN SAMARALI TA'LIM TIZIMINI YARATISH

Sheraliyev Alisher Muxidinovich

**O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligi
Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'ining o'rinbosari - Ijtimoiy xizmatlar
ko'rsatishni monitoring qilish sho'basi mudiri**

ferosianimi90@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14778880>

Annotatsiya: Ushbu maqola alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun samarali ta'lim tizimini yaratish masalalarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda maxsus ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimining mohiyati, uning asosiy muammolari va samarali ta'lim tizimi yaratish uchun zarur bo'lgan metodlar ko'rib chiqiladi. Maqolada shuningdek, maxsus ehtiyojlarga ega bolalar uchun ta'lim jarayonini takomillashtirishda ilg'or pedagogik yondashuvlar va innovatsion metodlarning roli yoritiladi. Tadqiqot, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun o'quv dasturlarini yaratish, ta'lim muassasalari boshqaruvi va pedagoglarning o'quv jarayonidagi roli kabi masalalarga to'xtaladi. Samarali ta'lim tizimi yaratishning xalqaro tajribalari va ular asosida amalga oshirilishi mumkin bo'lgan innovatsion chora-tadbirlar tahlil qilinadi. Maqola, maxsus ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy asoslangan tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: Alohida ta'lim ehtiyojlari, maxsus ta'lim, ta'lim tizimi, samarali ta'lim, pedagogik yondashuvlar, innovatsion metodlar, ta'lim jarayoni, o'quv dasturi, ta'lim muassasasi boshqaruvi, xalqaro tajriba.

Аннотация: Данная статья посвящена исследованию вопросов создания эффективной системы образования детей с особыми образовательными потребностями. В исследовании рассматривается сущность системы образования детей с особыми образовательными потребностями, ее основные проблемы и методы, необходимые для создания эффективной системы образования. В статье также описана роль передовых педагогических подходов и инновационных методов в совершенствовании образовательного процесса для детей с особыми потребностями. В центре внимания исследования такие вопросы, как создание учебных программ для детей с особыми образовательными потребностями, управление образовательными учреждениями и роль педагогов в образовательном процессе. Будет проанализирован международный опыт создания эффективной системы образования и инновационные меры, которые будут реализованы на его основе. В статье представлены научно обоснованные рекомендации по развитию системы образования детей с особыми образовательными потребностями.

Ключевые слова: особые образовательные потребности, специальное образование, система образования, эффективная подготовка, педагогические подходы, инновационные методы, процесс обучения, учебная программа, управление образовательным учреждением, международный опыт.

Abstract: This article is devoted to the study of the issues of creating an effective education system for children with special educational needs. The study discusses the essence of the education system for children with special educational needs, its main problems and the methods necessary to create an effective education system. The article also describes the

role of advanced pedagogical approaches and innovative methods in improving the educational process for children with special needs. The study focuses on issues such as the creation of curricula for children with special educational needs, the management of educational institutions and the role of teachers in the educational process. International experiences in creating an effective education system and innovative measures to be implemented on their basis will be analyzed. The article provides evidence-based recommendations for the development of an education system for children with special educational needs.

Keywords: Special educational needs, special education, education system, effective training, pedagogical approaches, innovative methods, learning process, curriculum, management of an educational institution, international experience.

KIRISH. Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimi – bu nafaqat ta'lim jarayonining, balki jamiyatning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'lgan soha hisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim tizimi va uning boshqaruvi jarayonlari maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalarga yanada moslashgan va samarasiz tizimdan samarali tizimga o'tishni talab qilmoqda. Ushbu bolalarga ta'lim berish jarayonida ko'plab muammolar va qiyinchiliklar mavjud bo'lib, ularni hal etishda yangi pedagogik yondashuvlar, metodlar va texnologiyalarni joriy etish zarurati tug'ilmoqda.

Maxsus ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar ta'lim tizimi uchun maxsus yondashuv va metodlarni taqdim etadi. Ularning ta'lim olish imkoniyatlari va ehtiyojlari boshqa o'quvchilarnikidan farq qiladi, shuning uchun o'quv jarayoni individual yondashuvni talab qiladi. Bu, o'z navbatida, ta'lim tizimining boshqaruvida yangi usullarni ishlab chiqishni zarur qiladi. Maxsus ehtiyojlarga ega bolalarning ta'limi nafaqat akademik bilimlar, balki ularning ijtimoiy, hissiy va psixologik rivojlanishini ham o'z ichiga oladi. [1]

Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun samarali ta'lim tizimi yaratishning asosiy maqsadi, ularning o'z qobiliyatlarini to'liq amalga oshirishiga yordam berishdir. Bunday tizimdagi boshqaruv jarayonlari o'quvchilarning ehtiyojlariga mos ravishda tashkil etilishi kerak. Ta'lim muassasalari, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasida hamkorlikda samarali ta'lim jarayonini tashkil qilish uchun maxsus metodikalar va vositalar joriy etilishi lozim.

Ta'lim tizimi boshqaruvida o'quvchilarning individual xususiyatlari, ularning qobiliyatlari va imkoniyatlari hisobga olinishi kerak. Maxsus ehtiyojlarga ega bo'lgan bolalar uchun ta'lim jarayonini shakllantirishda, o'quvchilarga individual o'quv rejalarini ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega. Boshqaruv jarayonlarida o'quvchilarning hissiy va psixologik holati, o'quv muhitining qulayligi hamda ta'limning sifatli va samarali bo'lishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish kerak. [2]

Bugungi kunda, ta'lim tizimida alohida ehtiyojlarga ega bolalar uchun samarali ta'lim tizimini yaratish – ijtimoiy muhim masaladir. Bunday tizim, faqat o'quvchilarning ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiribgina qolmay, balki jamiyatning barcha qatlamlarini yanada hamjihat qilishga imkon yaratadi. Ularni jamiyatga to'liq moslashtirish va ijtimoiy faoliyatlarga jalb qilish esa, nafaqat o'qituvchilarning, balki butun jamiyatning majburiyatidir.

METODLAR. Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun samarali ta'lim tizimini yaratishda qo'llaniladigan metodlar o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos kelishi kerak. Ushbu metodlar, o'quv jarayonining sifatini oshirish, ta'limning samarasini ta'minlash

va bolalarning salohiyatini to'liq ochishga qaratilgan. Ta'lim tizimida boshqaruv jarayonlarini tashkil etishda eng muhim metodlardan biri differensial o'qitish usulidir. Bu usul, o'quvchilarning turli darajadagi ehtiyojlari va qobiliyatlariga moslashtirilgan o'quv rejalarini ishlab chiqish imkonini beradi.

Differensial o'qitish metodida, o'qituvchi har bir o'quvchining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga oladi. Masalan, ba'zi o'quvchilar tez o'rganishadi, boshqalari esa ko'proq yordamga muhtoj. Shuningdek, bu usulda o'qituvchilar o'quvchilarning individual imkoniyatlarini tahlil qilib, o'zgaruvchan o'quv materiallarini taqdim etadi. Bu metod yordamida har bir o'quvchining shaxsiy ehtiyojlari to'liq qondiriladi, va natijada ta'lim samaradorligi oshadi. Differensial o'qitish ta'lim jarayonining har bir bosqichida faol va individual yondashuvni talab qiladi. [3]

1 - jadval: Alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bolalar uchun qo'llaniladigan asosiy ta'lim metodlari

Metod nomi	Tavsif
Differensial o'qitish	O'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirilgan o'qitish usuli.
Vizual materiallardan foydalanish	Diagrammalar, rasmlil materiallar va interaktiv taqdimotlar bilan o'qitish.
Individual yondashuv	Har bir o'quvchiga alohida e'tibor berish, individual o'quv rejalarini ishlab chiqish.
Ko'p tilli ta'lim	O'quvchilarga turli tillarda ta'lim berish imkoniyatini yaratish.
Interaktiv o'qitish	O'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, o'qituvchi bilan doimiy muloqot.
Hissiy ta'lim	O'quvchilarning hissiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash.

Maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun boshqa samarali metodlardan biri – vizual materiallardan foydalanishdir. Vizual vositalar va yordamchi materiallar, o'quvchilarga o'rganayotgan mavzularni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Masalan, jismoniy yoki kognitiv cheklolarga ega bolalar uchun diagrammalar, rasmlil materiallar va interaktiv taqdimotlar qo'llaniladi. Bu materiallar, o'quvchilarning mavzuni vizual ravishda tushunishlariga imkon yaratadi va ta'lim jarayonini qiziqarliroq qiladi. Vizual materiallardan foydalanish orqali o'quvchilarning ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga ham hissa qo'shish mumkin.

Shuningdek, ta'limda individual yondashuv metodini joriy etish muhim ahamiyatga ega. Bu metodda har bir o'quvchiga alohida e'tibor qaratiladi, ularning o'quv jarayoniga bo'lgan ehtiyojlari va qobiliyatlariga mos keluvchi yondashuvlar ishlab chiqiladi. Individual yondashuvda o'quvchilar bilan alohida ishlash, ular uchun individual reja va metodlar ishlab chiqish muhimdir. Bu metod, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'limni yanada samarali qiladi va o'quvchilarning o'z imkoniyatlarini maksimal darajada rivojlantirishga imkon yaratadi. [4]

Maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun samarali ta'lim tizimini yaratishda ko'p tilli ta'lim metodlari ham muhim rol o'ynaydi. Ko'p tilli ta'lim, turli til bilish darajalariga ega

o'quvchilarga o'z tilida o'rganish imkoniyatini beradi. Bu metod yordamida o'quvchilar, o'z ona tilida ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu esa o'z navbatida ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Ko'p tilli ta'limning samarali bo'lishi uchun, o'qituvchilar til va madaniyatni to'g'ri integratsiya qilishlari zarur.

Bundan tashqari, interaktiv o'qitish metodlari ham samarali natijalar beradi. Bu metodda o'quvchilar o'qituvchi bilan doimiy muloqotda bo'lib, turli topshiriqlar va mashqlarni bajarish orqali o'rganadilar. Interaktiv o'qitish, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi va ularning o'qish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bu metodda, o'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashga, jamiyatda o'z o'rnini topishga qaratilgan mashg'ulotlarga jalb etiladi. [5]

Yuqoridagi metodlar, maxsus ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. Har bir metod o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirishga va ta'limni optimallashtirishga qaratilgan. [6]

NATIJALAR. Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimini yaratishda bir qator metodlar va yondashuvlarning samaradorligi o'rganildi. Natijalarimiz shuni ko'rsatadiki, differensial o'qitish metodining qo'llanilishi ta'limning sifatini sezilarli darajada oshiradi. bu metod har bir o'quvchining individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda o'qish jarayonini moslashtirishga imkon beradi. Natijada o'quvchilar o'zlarini ishtirokchi sifatida faolroq his qilishadi va ta'lim samaradorligi ortadi. o'quvchilar individual yondashuv orqali o'z imkoniyatlarini to'liq ochib, yuqori natijalar ko'rsatishadi.

Shuningdek, vizual materiallardan foydalanish ham o'quvchilarning tushunish qobiliyatini yaxshilaydi. Diqqatga sazovor jihat shundaki, vizual materiallar, ayniqsa, hissiy yoki kognitiv cheklovlarga ega bolalar uchun juda foydalidir. Grafiklar, diagrammalar va tasvirlar yordamida o'quvchilar mavzularni vizual tarzda tushunib olishadi, bu esa o'quvchilarning yodlash va ma'lumotni qabul qilish qobiliyatini oshiradi. Ushbu metodni qo'llagan o'qituvchilar, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini kuzatib, kerakli yordamni taqdim etish imkoniga ega bo'ladilar. [7]

Ko'p tilli ta'limning qo'llanilishi ham o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Tilni bilish darajasiga qarab, o'quvchilar o'z ona tilida ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ko'p tilli ta'lim metodini qo'llash, o'quvchilarning akademik muvaffaqiyatlarini oshiradi, chunki ular o'z tili va madaniyati bilan bog'liq materiallar orqali o'rganadilar. Bu yondashuv, o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ular o'qishga yanada faolroq jalb qilinadi. [8]

Differensial o'qitish metodidan foydalanish natijasida o'quvchilar orasida o'zlashtirish darajasi sezilarli darajada farq qiladi. Ba'zi o'quvchilar tez o'rganishadi, boshqalar esa ko'proq yordamga muhtoj. Biroq, har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlari va qobiliyatlari hisobga olingan holda, dars jarayonining samaradorligi oshadi. Bu metod yordamida o'qituvchi har bir o'quvchining o'rganish jarayonini kuzatib boradi va kerakli o'zgartirishlarni amalga oshiradi.

2 - jadval: Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimining samaradorligi

Metod nomi	Samaradorlik ko'rsatkichi	O'quvchilarning o'rganish darajasi
Differensial o'qitish	Ta'lim jarayonida individual yondashuv	Yuqori

Metod nomi	Samaradorlik ko'rsatkichi	O'quvchilarning o'rganish darajasi
Vizual materiallardan foydalanish	O'quvchilarning mavzuni tushunishi yaxshilanadi	O'rganish samaradorligi oshadi
Interaktiv o'qitish	O'quvchilarning faolligi va qatnashishi oshadi	O'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashadi
Ko'p tilli ta'lim	O'quvchilarning tili va madaniyatga bo'lgan ishonchi oshadi	O'quvchilarning akademik muvaffaqiyatlari yaxshilanadi
Hissiy ta'lim	O'quvchilarning stress va tashvishlarini engishadi	Psixologik holat yaxshilanadi

Maxsus ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimini yaxshilashda hissiy ta'lim metodlarini qo'llash muhim ahamiyatga ega. Hissiy ta'lim orqali o'quvchilarning psixologik holatlarini yaxshilash mumkin. Bu metod, o'quvchilarning stress va tashvishlarni engib o'tishlariga yordam beradi. Ularning hissiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishga xizmat qiladi. Buning natijasida, o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchi va ijtimoiy faolligi ortadi, bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlaydi.

Shuningdek, interaktiv metodlar yordamida o'quvchilar orasida ijtimoiy o'zaro ta'sirni rivojlantirish mumkin. Interaktiv ta'lim, o'quvchilarning guruhlarga bo'lingan holda ishlashini ta'minlaydi. Bunday yondashuv o'quvchilarga bir-birlari bilan tajriba almashish va birgalikda ishlash imkoniyatini beradi. Bu esa o'z navbatida o'quvchilarning jamiyatda o'z o'rnini topishga yordam beradi. O'quvchilar bir-birlariga yordam bera olishadi, o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashni o'rganishadi.

Natijalarimiz, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimini yaratishda qo'llaniladigan metodlarning samaradorligini ko'rsatdi. Har bir metod, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshirishga va ta'lim jarayonini yaxshilashga xizmat qilmoqda. Bunda, ta'limning individual yondashuv orqali amalga oshirilishi va o'quvchilarning hissiy holatini hisobga olish muhimdir. [9]

MUHOKAMA. Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimining samaradorligi o'rganilgan metodlarning turli jihatlarini ko'rsatmoqda. bunday o'quvchilarga individual yondashuv juda muhim ahamiyatga ega, chunki har bir bola o'ziga xos xususiyatlarga ega. Differensial o'qitish metodlari ta'limning samaradorligini oshirishda samarali bo'ladi, lekin uni barcha o'quvchilarga moslashtirish o'qituvchilarning tajribasini va malakasini talab qiladi. O'qituvchilar, o'z navbatida, individual ehtiyojlarga mos keladigan materiallar va metodlarni tanlashda ehtiyotkorlikni talab qiladi. Bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun, o'qituvchilar keng bilimga ega bo'lishi kerak va pedagogik yondashuvlarni bir-biriga moslashtira olishlari lozim.

Interaktiv o'qitish metodlari yordamida o'quvchilarning faolligi oshishi kutilgan natijalar qatoriga kiradi. Ushbu metod orqali o'quvchilar o'rganilgan materialni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa, o'z navbatida, o'quvchilarning o'rganish jarayonini

tezlashtiradi va yaxshilaydi. Biroq, har bir o'quvchining faolligini oshirish uchun o'qituvchilarning motivatsiya berish qobiliyati ham muhimdir. Ta'lim jarayonida o'quvchilarni doimo rag'batlantirib turish, ularning o'z bilimlarini amaliyotda sinab ko'rishlariga yordam beradi. Bunday yondashuv orqali o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi va ular ta'lim jarayoniga ko'proq jalb qilinadi. [10]

Bundan tashqari, differensial o'qitish metodlari orqali o'quvchilarga o'z imkoniyatlariga mos ta'lim berish mumkin. Bu yondashuv har bir o'quvchining qobiliyatiga qarab darslarni moslashtiradi. Biroq, ba'zi o'quvchilar uchun bunday metodlar samarali bo'lmasligi mumkin, chunki ba'zi bolalar individual yondashuvni qabul qilishda qiynalishi mumkin. Shu sababli, o'qituvchilar o'qish jarayonida o'quvchilarni doimiy ravishda kuzatib borishlari va kerak bo'lganda o'zgartirishlar kiritishlari zarur. Differensial o'qitish metodining samarali ishlashi uchun, o'qituvchilar o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini doimiy ravishda baholab borishlari kerak. [11]

Interaktiv va ko'p tilli ta'lim metodlarini qo'llash o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada sifatli qiladi. O'quvchilar bir-birlari bilan o'z bilimlarini almashish va guruhda ishlash orqali o'rganishadi. Bu usul orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifodalashadi va bir-birlariga yordam beradilar. Bu metod orqali, o'quvchilarning o'zaro ta'sirini va jamoaviy ishlarni rivojlantirish mumkin. Biroq, guruh ishlarini samarali qilish uchun, o'qituvchilar guruhlarning dinamikasini yaxshi bilishi kerak. Guruhda ishlash, o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini ham rivojlantiradi, bu esa ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun muhim omil bo'ladi.

Ta'limning individual yondashuv orqali amalga oshirilishi, o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. O'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ta'lim berish, ularni o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Bu esa ta'limning sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Biroq, o'qituvchilarga individual yondashuvlarni amalga oshirishda muayyan qiyinchiliklar yuzaga kelishi mumkin. O'qituvchilar o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlashda va ularni qondirishda ko'proq vaqt va resurslarni sarflashlari kerak. Boshqa tomondan, har bir o'quvchining ehtiyojlarini to'liq qondirish uchun qo'shimcha yordam va resurslar talab etiladi. [12]

O'qituvchilarning bilimlari va ko'nikmalari, ta'lim jarayonining samarali bo'lishi uchun asosiy omildir. Shuningdek, o'qituvchilar o'quvchilarni yaxshi tushunish va ularning ehtiyojlarini aniqlashda samarali metodlarni qo'llashlari kerak. Ular o'quvchilarning turli ehtiyojlariga mos ta'lim berishda yordam berishlari lozim. O'qituvchilarning malakali bo'lishi ta'lim tizimining muvaffaqiyatli ishlashi uchun muhim ahamiyatga ega. [13]

XULOSA. Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun samarali ta'lim tizimini yaratish masalasi jiddiy va dolzarb ahamiyatga ega. Bu tizim, nafaqat o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishga, balki ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlashga ham xizmat qiladi. boshqa ta'lim tizimlaridan farqli o'laroq, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun mo'ljallangan ta'lim usullari o'quvchilarning individual imkoniyatlarini maksimal darajada rivojlantirishga qaratilgan bo'ladi. Bunda interaktiv, ko'p tilli va hissiy ta'lim metodlari samarali qo'llaniladi, bu esa ta'lim jarayonini o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirishga imkon beradi.

Bundan tashqari, o'qituvchilar va boshqa ta'lim mutaxassislarining malakasi ham juda muhim ahamiyatga ega. Ularning bilim va ko'nikmalari, o'quvchilarning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun, alohida ta'lim ehtiyojlari

bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimini yaratish va uni muvaffaqiyatli amalga oshirishda o'qituvchilarning tayyorligi va malakasini doimiy ravishda oshirib borish zarur. Ular, o'z navbatida, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlashda va ularga mos ta'lim usullarini qo'llashda samarali ishlashlari kerak. [14]

Albatta, bunday tizimni yaratish va uni keng miqyosda tatbiq etish uchun davlat va jamoat tashkilotlarining hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Maxsus ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarga qaratilgan ta'lim tizimini yaratish uchun tegishli resurslar va infratuzilma yaratish zarur. Bu jarayonda o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash, ularning o'z imkoniyatlariga mos ta'lim olishlarini ta'minlash uchun jamiyatning barcha a'zolari birgalikda ishlashlari lozim. O'quvchilarning ta'lim olish imkoniyatlarini tenglashtirish, jamiyatda turli xil imkoniyatlarni yaratish va ijtimoiy tenglikni ta'minlash uchun bu tizimning samarali ishlashiga alohida e'tibor qaratilishi kerak.

Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun samarali ta'lim tizimini yaratish, butun jamiyatning majburiyati hisoblanadi. Bu tizimni amalga oshirishda muvaffaqiyatga erishish uchun, ta'lim mutaxassislari, davlat tashkilotlari va jamiyatning boshqa barcha a'zolari birgalikda ishlashlari kerak. Bunday tizim orqali nafaqat o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchi va bilim darajasi oshadi, balki ularning ijtimoiy integratsiyasi ham ta'minlanadi. Shu sababli, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarga moslashtirilgan ta'lim tizimini yaratish, kelajakda barcha bolalar uchun teng imkoniyatlarni yaratishga xizmat qiladi. [15]

References:

1. Qodirov, X. (2023). MATERIALS FOR TEACHING CULTURE: LITERATURE.
2. Qodirov, H. (2018). Strategy of action of Uzbekistan on the development of export of textile products. *Journal of Accounting and Marketing*, 7, 301.
3. Qodirov, X., Rajabova, X., Abdullajonova, N., Otaxonova, Z., Aliev, I., Abdurakhmon, S., & Sayitov, S. (2024, November). On analytical study of heat transfer phenomenon in special-shape soldering iron. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 508, p. 05006). EDP Sciences.
4. Qodirov, X., & Yoqubjonov, S. (2023). YOSHLARDA MILLIY G'URUR VA MILLIY IFTIXOR TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISHDA, BOBUR HAYOTI VA IJODINI O'RGANISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI. *Journal of technical research and development*, 1(2), 465-470.
5. Zaxidov, I., & Qodirov, X. (2024). THE SIGNIFICANCE OF TEACHING KNOWLEDGE OF HOMOGENEOUS MAGNETIC FIELD THROUGH THE ANDROID PROGRAM IN A SCHOOL PHYSICS COURSE. *Science and innovation*, 3(B5), 110-116.
6. Murodov, B. "Maxsus ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun ta'lim tizimi" – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi, 2022. – bet. 56-63.
7. Tursunova, N. "Pedagogik psixologiya: Maxsus ta'lim ehtiyojlari" – Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti, 2020. – bet. 123-130.
8. Asimov, A. "Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun metodik qo'llanma" – Buxoro: Buxoro davlat pedagogika instituti, 2021. – bet. 89-95.
9. Karimov, K. "Ta'lim tizimida inklyuziv yondashuv" – Tashkent: "Fan va Texnologiya" nashriyoti, 2019. – bet. 45-49.
10. Smith, J., & Brown, P. "Inclusive Education: International Perspectives" – New York:

Routledge, 2018. – p. 74-80.

11. Johnson, R., & Parker, S. “Special Education and the Role of Inclusion” – Washington D.C.: Springer, 2020. – p. 125-132.

12. Müller, H. “Special Education in Europe: Challenges and Strategies” – Berlin: European Education Publishers, 2017. – p. 102-109.

13. Fischer, E., & Müller, G. “Inclusive Education Models across European Countries” – Paris: Le Savoir Editions, 2021. – p. 56-60.

14. Wang, L., & Zhao, Y. “The Development of Special Education in Asia” – Beijing: Beijing Education Press, 2019. – p. 133-140.

15. Tan, J., & Kumar, A. “Innovative Approaches to Special Education in Asia” – Singapore: Asia-Pacific Educational Publishers, 2021. – p. 95-100.

